

Een open boek, een open gesprek

Author(s)

Alvarado Valenzuela, JuanFra ; Fonteijn, Herco; Schouten, Marjolijn

Publication date

2023

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Alvarado Valenzuela, J. (null), Fonteijn, H. (null), & Schouten, M. (null). (2023). Een open boek, een open gesprek., ComeniusNetwerk. <https://www.comeniusnetwerk.nl/nieuws/2530659.aspx?t=Een-open-boek-een-open-gesprek>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact/questions>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Een open boek, een open gesprek

📅 17-08-2023 👁 277 🗨 0

Tijdens de sessie 'Human Library' van de circle Inclusie gaan leden JuanFra, Herco en Marjolijn in gesprek met deelnemers over de Human Library methode. Zij vertellen hoe deze methode prikkelt om te blijven investeren in je eigen docentschap en om innovatieruimte te creëren.

"Stel je voor: jij krijgt de kans om vragen te stellen aan een boek over een onderwerp dat je heel interessant vindt. Een zeldzame gebeurtenis in het dagelijkse leven van docenten. Door vragen te stellen, leer je nog meer over de achtergrond van het verhaal, over de gedachten van de auteur, en misschien bedenk je samen lessen voor de toekomst. Dit is precies wat leden en deelnemers hebben gedaan in de sessie 'Human Library' tijdens het Comeniusfestival 2023 (/PageByID.aspx?sectionID=187748).

Wat is eigenlijk een *Human Library*, ook wel een *Living Library* genoemd? In 2000 werd deze mondelinge bibliotheek voor het eerst georganiseerd in Denemarken. Sindsdien is deze in allerlei vormen verspreid over de wereld om begrip, empathie en sociale inclusie te bevorderen. Mensen 'lenen' een persoon, oftewel een 'boek' genoemd, om een gesprek te voeren en te leren over hun unieke ervaringen en perspectieven. Zelfs als het 'lezen van een boek' gevoelens van ongemak met zich mee kan brengen. De 'boeken' zijn vaak individuen die te maken hebben gehad met discriminatie of vooroordelen op basis van hun ras, geslacht, seksuele geaardheid, religie of andere aspecten van hun identiteit.

Vragen om te ervaren

Tijdens de 'Human Library' sessie werd aan deelnemers gevraagd om stellingen gerelateerd aan inclusiviteit te bedenken van uit hun eigen ervaringen als docenten. In een open ruimte werden aan ongeveer dertig onderwijsprofessionals de volgende vragen gesteld:

“

"Wat houdt jou bezig?", "waar zet jij je voor in?" en "welke mogelijke belemmeringen ervaar jij in het onderwijssysteem?"

Iedereen kon een variatie aan voorbeelden bedenken: in relatie tot hun vakgebied, in relatie tot collega's of in relatie tot studenten. Wij vonden het als organisatoren bijzonder om op te merken dat zo veel deelnemers bereid waren om een 'boek' te zijn en dat mensen bereid waren om over inclusie te praten. Vrijwilligers die een verhaal wilden vertellen werden door het lokaal verspreid, terwijl de rest van de deelnemers kon aanschuiven bij een menselijk 'boek'. Gesprekken werden gevoerd en gedachten zijn gewisseld met het idee om elkaar te inspireren. Inspiratie werd er zeker gevonden!

Wetenschappelijke geluiden

Na de sessie benaderden veel deelnemers ons en kregen we positieve reacties. Zo wees een deelnemer ons op een recent overzichtsartikel (Lam, Wong & Zhang, 2023) waaruit blijkt dat zowel 'boeken' als 'lezers' baat hebben bij deelname aan een Human Library-evenement. 'Lezers' kunnen leren over de geleefde ervaringen van mensen met verschillende achtergronden, een positievere attitude ontwikkelen ten opzichte van gemarginaliseerde groepen, en inzicht verkrijgen in persoonlijke groei. 'Boeken' kunnen hun verhalen delen, misvattingen tegengaan, het discours veranderen en ook zelf tot meer persoonlijke groei, zelfinzicht en zelfacceptatie komen. Een andere deelnemer vertelde over de grote invloed van onbewuste geluiden tijdens het praten, zoals 'wow', 'eh' of 'mmm'. Door het luisteren naar verhalen merkte ze onbewuste geluiden op van de 'boeken' en de 'lezers'. Eerder onderzoek in de wetenschappelijke psychologie van Dingemanse (2020) stelt dat onbewuste geluiden de olie zijn om gesprekken te blijven voeren, maar die zijn wel afhankelijk van een culturele achtergrond. Sommige geluiden betekenen dat de luisteraar akkoord is of juist niet, en andere geluiden reflecteren een emotionele betrokkenheid bij beide partijen in het gesprek.

Vertrouwelijke drijfveren en prikkelingen

In het kader van inclusiviteit helpt het zijn van een 'boek' of een 'lezer' om anderen beter te begrijpen. Als 'boek' weet je vooraf niet wat boeklezers precies uit jouw verhaal oppikken, hoe er op gereageerd wordt en welke vragen ze zullen stellen. Je gaat vanuit vertrouwen een open gesprek aan, probeert daarin zo transparant mogelijk te zijn en deelt persoonlijke gedachten, ervaringen en gevoelens.

“

Het aanwezige sociaal kapitaal, waarbij vanuit vertrouwen en wederzijds begrip aandacht is voor drijfveren, visies en ervaringen van bevlogen collega's, werkt prikkelend om als docent te blijven investeren in eigen docentschap en om innovatieruimte te creëren.

Het vertellen van een verhaal is een spannend of kwetsbaar proces. Vooral als je ingaat op het 'emotiewerk' rondom de uitoefening van je vak en je je uitspreekt over gevoelige (maatschappelijke) thema's, zoals onrechtvaardigheid of uitsluiting in het onderwijs. Jezelf onthullen als mens achter de onderwijsprofessional, open spreken over knelpunten en spanningsvelden in je werk, vraagt om moed. Als 'lezer' moet je goed luisteren naar het 'boek' en de gedeelde ervaringen proberen te begrijpen. De nieuwsgierigheid van 'lezers' stimuleert zelfreflectie, lerend vermogen en maakt je sensitiever voor de kwetsbaarheid die 'boeken' laten zien. Het aanwezige sociaal kapitaal, waarbij vanuit vertrouwen en wederzijds begrip aandacht is voor drijfveren, visies en ervaringen van bevlogen collega's, werkt prikkelend om als docent te blijven investeren in eigen docentschap en om innovatieruimte te creëren. Daarnaast proberen anderen elkaar te begrijpen en maken beide kanten ruimte voor het accepteren van diversiteit.

Ruimtelijke verbeteringen

Er zijn zeker beperkingen, en die hebben we ook ervaren tijdens onze sessie. Het was voor ons en voor sommige deelnemers spannend om door te vragen op gevoelens en persoonlijke ervaringen. Het kost tijd om een stapje dieper te gaan in de ontmoeting en achterliggende lagen van gedrag samen te ontdekken. Een andere beperking was het gebrek aan tijd, omdat normaliter 'boeken' een voorbereidingstraject krijgen in het bedenken van hun titels, in het maken van hun verhalen en in de gesprekken zelf. De laatste beperking heeft te maken met de fysieke ruimte door de beperkte ruimte in een klein lokaal, waardoor het lastig was om meer intieme zones voor de boeksessies te creëren. Dit kan van invloed zijn op ervaren van privacy en een sfeer van vertrouwen. Daarnaast hadden sommige 'boeken' veel 'lezers', wat het complex maakte om een diep gesprek met iedereen te voeren.

Toepassen in het hier en nu

De Human Library methode is een waardevolle toevoeging en direct toepasbaar in het nastreven en versterken van een inclusiever onderwijs, namelijk door: het inzetten van een dialogisch gesprek. Docenten worden uitgedaagd om open te staan voor andere perspectieven en standpunten door het uitwisselen en (empathisch) luisteren naar verhalen van collega's. Door deze laagdrempelige methode te gebruiken oefen je jezelf open te stellen voor andere perspectieven en standpunten.

“

Sessies zoals deze moeten we vaker doen. Juist om de waan van de dag te ontstijgen en open met elkaar in gesprek te gaan over wat de onderwijsprofessional écht bezig houdt

Voor veel deelnemers stond juist de waarde in het aangaan van een open ontmoeting met vakgenoten buiten de eigen werksetting centraal, zonder te veel professionele kaders. Juist om op deze manier toegang te krijgen tot unieke ervaringen en perspectieven van de ander en ruimte te geven aan het ontstaan van collectieve kennis en nieuwe praktijken. Sessies zoals deze moeten we vaker doen. Juist om de waan van de dag te ontstijgen en open met elkaar in gesprek te gaan over wat de onderwijsprofessional écht bezig houdt en om inclusie van diverse studenten en docenten te bevorderen."

Auteurs

JuanFra Alvarado Valenzuela - Hogeschool van Amsterdam

Herco Fonteijn - Maastricht University

Marjolijn Schouten - Hogeschool Rotterdam

